

Die Haghe

Mei 2016
126e jaargang nr. 3
verschijnt 6 x per jaar

Beschermvrouwe H.K.H. Prinses Beatrix

VRIENDEN VAN HET HAAGS HISTORISCH MUSEUM

Van de voorzitter

Op de Voorjaarsledenvergadering van 2 april mocht ik van Florus Wijsenbeek de voorzittershamer overnemen. Hoewel die ontbrak – de scheidend voorzitter was hem zo waar vergeten – was de betekenis van deze traditio symbolica er niet minder om. Ik ervaar het als een voorrecht en zie er naar uit om in de komende jaren met dat onmisbaar gereedschap de vergaderingen te mogen leiden en onze geliefde vereniging als (twaalfde na-oorlogse) voorzitter te mogen dienen. De voorzitterswissel viel samen met twee historische momenten. Het was de eerste ledenvergadering van Die Haghe in nieuwe hoedanigheid, namelijk ook als Vrienden van het Haags Historisch Museum. Daarnaast was het op zo'n twee weken na precies 125 jaar geleden dat op 18 april 1891 de eerste ledenvergadering van Die Haghe plaatvond. Voorzitter Servaas van Rooyen zei toen in zijn openingsrede onder meer: 'Een land en volk zonder geschiedenis is geen land, is geen volk. Dit geldt ook voor eene stad, voor onze stad' (Haagsch Jaarboekje 1892, blz. 9). Deze inspirerende woorden hebben 125 jaar na dato nog geen syllabe aan actualiteitswaarde ingeboet. Ik zou er naadloos op willen aansluiten en daarop voortbordurend mijn bestuursperiode willen ingaan onder het voorzittersmotto: 'Wie in Den Haag woont is Hagenees noch Hagenaar als hij de geschiedenis van zijn stad niet kent – hij is (een) Hageloos.' Er valt nog het nodige werk ter bestrijding van de Hag(h)eloosheid te verrichten. Ik verheug mij erop dat samen met u te mogen doen.

Henk Grootveld

Activiteiten

Aanmelden: activiteiten@haagsegeschiedenis.nl
Na ontvangst van uw bijdrage op rekening NL49 INGB 0000 0717 91 t.n.v. Geschiedkundige Vereniging Die Haghe zal uw deelname worden bevestigd.

Bezoek aan Sociëteit de Vereniging

Op zaterdag 7 mei zijn wij welkom bij Sociëteit de Vereniging; koffie en taart staan voor ons klaar. De Vereniging werd in 1851 opgericht. De doelstelling laat zich het beste samenvatten in het woord 'vriendschap', dat ook het ontwikkelen of onderhouden van zakelijke contacten kan inhouden. Het gebouw is afkomstig uit de nalatenschap van de in 1849 overleden koning Willem II. Met name de grote sociëteitszaal, die haar huidige vorm kreeg tussen 1871 en 1883, is de moeite van het bezichtigen waard. Tijdens de rondleiding door het gebouw en de tuin zal aan de hand van verhalen en anekdotes nader worden ingegaan op de geschiedenis van Sociëteit de Vereniging.

AGENDA

- 7 mei**
Bezoek aan Sociëteit de Vereniging in de Kazernestraat
- 28 mei**
Bezoek aan Russisch-orthodoxe kerk in de Obrechtstraat
- 23 juni**
Rondwandeling door de Binckhorst

PostNL
Port Betaald

Sociëteitszaal van de Vereniging

NB: Deze activiteit is ook toegankelijk voor introducees.

Datum: zaterdag 7 mei

Aanvang: 11.00 uur

Locatie: Kazernestraat 38B, Den Haag

Kosten: 6 euro per persoon (voor introducees 7 euro)

Aantal deelnemers: maximaal 40 personen

Bezoek Russisch-orthodoxe kerk in de Obrechtstraat

De Russisch-orthodoxe kerk in de Obrechtstraat

Enigszins verscholen in de Obrechtstraat staat sinds 1937 de Russisch-orthodoxe kerk van de Heilige Maria Magdalena. Deze kleine kerk herbergt een zeer bijzondere inventaris die zijn oorsprong vindt in het huwelijk tussen Willem II en Anna Paulowna in 1816. Volgens traditie bleef de Russische Grootvorstin ook na haar huwelijk trouw aan het Russisch-orthodoxe geloof. Om die reden bestond haar bruidsschat onder meer uit de inrichting van een kapel: iconen, een iconostase (wand of scherm met iconen, die de altaaruimte scheidt van het schip), schitterend heilig vaatwerk, een rijk gedecoreerde garderobe voor de priester. Anna Paulowna zorgde ervoor dat in al haar paleizen in Nederland en België een ruimte werd ingericht als kapel. Na haar dood in 1895 bleef – precies zoals zij in haar testament had bepaald – de

inventaris van haar kapellen behouden. Na verschillende omzwervingen kwam deze kerkschat terecht in de Russisch-orthodoxe kerk in de Obrechtstraat. Dit jaar viert de kerk haar 200ste verjaardag; zij is daarmee de oudste Russisch-orthodoxe kerk in Nederland.

Claas Conijn, initiatiefnemer van de recente restauratie van Anna Paulowna's inventaris, zal ons in de kerk rondleiden. Na afloop staat voor ons in de pastorie een kopje koffie of thee klaar.

NB: Deze activiteit is alleen toegankelijk voor leden.

Datum: zaterdag 28 mei

Aanvang: 14.00 uur

Duur: circa 1,5 uur

Locatie: Obrechtstraat 9, Den Haag

Kosten: 12,50 euro per persoon

Aantal deelnemers: maximaal 30 personen

Rondwandeling door de Binckhorst

Het Haagse industriegebied de Binckhorst is sterk in beweging. De aanleg van de Rotterdamse baan is in volle gang, een deel van de bebouwing aan de Binckhorstlaan is inmiddels gesloopt en in de komende jaren zullen er meer veranderingen plaatsvinden. Juist dat maakt het interessant om in dit deel van de stad een rondwandeling te maken. Het gebied, dat in 1907 van Voorburg werd geannexeerd, werd voor de oorlog al geschikt gemaakt voor bebouwing. De verdere ontwikkeling werd versneld door de aanleg van een haven in de jaren 1930. De echte bebouwing kwam vanaf de jaren 1950 op gang. Niet alleen veel autodealers en onderhoudsbedrijven voor auto's vestigden zich hier, maar ook een belangrijke betonproducent en de PTT (later KPN). Een gebied dus met een rijk industrieel verleden, waarvan nog veel te zien is.

Koos Havelaar, voorzitter van de Stichting Haags Industrieel Erfgoed en redacteur/auteur van een boek over de geschiedenis van de Binckhorst, zal ons op 23 juni gedurende zo'n twee uur rondleiden door de Binckhorst. Daarbij zullen we onder andere langs de Caballerofabriek (oorspronkelijk Laurens sigarettenfabriek geheten), de Fokkerterminal en begraafplaats Sint Barbara komen.

NB: Deze activiteit is ook toegankelijk voor introducees.

Datum: donderdag 23 juni

Aanvang: 13.15 uur

Duur: circa 2 uur

Locatie: ingang begraafplaats Sint Barbara, St. Barbaraweg 6, Den Haag

Kosten: 6 euro per persoon (voor introducees 7 euro)

Aantal deelnemers: maximaal 25

Nieuwe publicaties

De archeologie van Wassenaar

Een boek over de archeologie van Wassenaar, met vele mooie illustraties. De auteur heeft aan dat archeologisch onderzoek in Wassenaar sinds 1976 meegewerkt. Hij meldde zich toen als 22-jarige aan als vrijwilliger bij de opgraving van Huis ter Weer. Sindsdien is hij altijd archeologisch actief gebleven. Hij weet dus waarover hij het heeft.

Wie Robert van Lit opzoekt in de catalogus van de Koninklijke Bibliotheek krijgt 35 hits. 35 keer is hij als auteur of medewerker aan een publicatie vermeld, en dat is veel. En dan hebben we het nog niet eens over de vele artikelen die hij heeft geschreven. Dit alles gaat dan meestal over Wassenaar en omgeving. Nogmaals, een kenner dus. En dat hij een kenner is blijkt ook weer uit deze publicatie.

Van Lit geeft na een heldere inleiding over de geologische situatie en de geschiedenis van Wassenaar een uitgebreide kroniek van het archeologisch onderzoek. Die loopt van 1520 tot nu. Een indrukwekkend overzicht. Er is veel gebeurd en veel ontdekt, niet in het minst de vondst van het bronstijdgraf, dat in 1987 veel ophef veroorzaakte. Daarna volgen de 'aartsvaders', de mensen die in de geschiedenis van de archeologie een voortrekkersrol hebben vervuld in het Wassenaarse. Van Lit begint hiermee met Jan II van Wassenaar (1496-1523), vervolgens veel professoren archeologie, en niet te vergeten veel belangrijke vrijwilligers, maar hij verzuimt, bescheiden als hij blijkbaar is, te eindigen met Robert van Lit zelf.

Kortom, een prachtige publicatie met een overzicht van vindplaatsen en vol wetenswaardigheden en mooie nog niet eerder gepubliceerde illustraties over de rijke archeologie van Wassenaar.

Robert van Lit, *Rijk aan bodemvondsten. De archeologie van Wassenaar*, Stichting Historisch Centrum Wassenaar, 2016, 190 p., ISBN 9789491229121, prijs 19,95 euro

Victor Kersing

375 jaar Hofwijck

Per schuit vanuit Den Haag via de aanlegsteiger Huygens' Hofwijck betreden: zo heb je nog een heel klein beetje de illusie dat Constantijn er op zijn 'uitzit' wacht om jou op zijn persoonlijke creatie te Voorburg welkom te heten.

Dat die 'ontsnapping van het hof' er nog staat is trouwens een nipte zaak geweest: in 1913 werden huis en tuin dusdanig te koop gezet dat sloop voor de bouw van villa's ter plekke niet denkbeeldig was. Maar gelukkig verhinderde de haastig opgerichte Vereniging Hofwijck (met klinkende namen) dit. En een eeuw later, begonnen in 2011, is dit unieke gebouw helemaal voor een nieuwe toekomst toegerust, met heden vooral de geniale Christiaan in plaats van zijn vader Constantijn als 'kern' van het museum, een herinrichting van de historische vertrekken en nieuwe museale presentaties (de Gouden Eeuw van Constantijn en Christiaan onder de Sterren). De ijskelder, omstreeks 1920 onder zand en puin verdwenen, is gereconstrueerd en het in 1929 geplaatste poortgebouw (ondanks bezwaren van omwonenden, maar daarover zwijgt dit boek) omgebouwd tot entreegebouw, vergaderlocatie en het museale kantoor. Op de plek waar Constantijn, als men niet over het water kwam, zijn bezoek ontving om via de indrukwekkend mooie tuin naar zijn huis te wandelen.

Het een en ander was reden voor Kees van der Leer om samen met Henk Boers een essay van zijn hand uit 2004 over Hofwijck uit te bouwen tot een fantastisch boek.

Borstbeeld van Constantijn Huygens aan de Scheveningseweg

Constantijn Huygens wordt in 1596 geboren in de Haagse Nobelstraat 16. Als hoveling verblijft hij in de hofstad, maar ook vaak in het buitenland. Opmerkelijk is zijn ontdekking van Rembrandt, over wie hij eerst zeer, maar later veel minder enthousiast is. Uiteraard komt zijn befaamde huis aan het Plein zeer uitvoerig ter sprake. In mei 1876 is het gesloopt ten behoeve van het neorenaissancegebouw van Justitie.

Constantijn is bouwheer en tuinarchitect van de buitenplaats Hofwijck, in samenwerking met Jacob van Campen. Uniek is de vorm van de tuin. De plattegrond volgt de contouren en maatverhoudingen van het menselijk lichaam; het huis Hofwijck is het hoofd. Dat idee is afkomstig van de Romeinse architect Vitruvius. In 1642 is alles klaar en krijgt de buitenplaats zijn naam (in het Latijn overigens Vitaulium = zowel wijken van het hof als hof des levens). Huygens' trots is vanuit Den Haag gemakkelijk met de trekschuit bereikbaar, maar ook al snel per koets via de Laan van Werve (tegenwoordig: Laan van N.O.Einde).

Als Constantijn in 1687 op 90-jarige leeftijd overlijdt, verblijft zoon Christiaan tot zijn dood in 1695 veel op Hofwijck, waar hij een stukje aanbouwt, bedoeld voor zijn bibliotheek, maar dat in de 20ste eeuw weer is gesloopt. Aardig is te lezen dat de toen in Voorburg wonende Spinoza tussen 1663 en 1666 vaak langskwam. Vanaf de tweede helft van de achttiende eeuw is er nadrukkelijk sprake van verwaarlozing en dreigende sloop. De bekende staatsman Guillaume Groen van Prinsterer koopt Hofwijck in 1849 om het voor afbraak te redden. Gedurende de decennia rond 1900 is het in het huis een komen en gaan van eigenaren, huurders en bewoners. Onderwijl is dwars door de oude tuin de spoorlijn van Den Haag naar Utrecht aangelegd. In 1913 wordt Hofwijck door de toenmalige eigenaar, Fanny Enthoven (van de bekende pletterijfamilie), te koop aangeboden. De Haagse C.J.M. Wertheim koopt het om het te redden van sloopplannen en in 1914 wordt de Vereniging Hofwijck eigenaar om er een Huygensmuseum van te maken. De laatste hoofdstukken gaan over de diverse restauraties van huis en tuin.

Dit allesomvattende boek over Hofwijck en de bewoners ervan biedt een zeer lezenswaardige tekst met illustraties, die het bekijken meer dan waard zijn. Tevens is het een aanmoediging om ook Museum Hofwijck te bezoeken.

Kees van der Leer en Henk Boers, *Huygens' Hofwijck. De buitenplaats van Constantijn & Christiaan*, Voorburg 2015, 240 p., ISBN 978-90-813095-0-9, prijs 27,50 euro

Diederick Cannegieter

Digitale nieuwsbrief

Zoals u weet is onze vereniging onlangs samengegaan met de Vrienden van het Haags Historisch Museum. Wilt u graag op de hoogte blijven van nieuwe tentoonstellingen en activiteiten in het museum? Meld u dan aan voor de maandelijkse digitale nieuwsbrief. Ga daarvoor naar: <http://haagshistorischmuseum.nl/nieuwsbrief>

Nieuwe leden

De heer G. Baeke, de heer Y. Baven, de heer A.J. van Braam, mevrouw M. Bruggeman, mevrouw prof.dr. C.A. Chavannes-Mazel, de heer R.T. Dencher, de heer D. Dickhof, de heer mr. W.H. Dubbeldam, de heer M. Engelsman, de heer T.A.M. Groenen, de heer F.E.D. Hartman, de heer L.M. van der Hoeven, mevrouw L.M.P.M. Janssen, mevrouw E. van Kempen, mevrouw M. Knoester-Groeneveld, de heer A.N. Langeweg, mevrouw C.C. Leenders-Meijer, de heer F.G. van der Leeuw, mevrouw J. van der Leeuw-Roord, de heer L. Matthijssen, de heer J.F. van Nouhuys, de heer J.W. Paalvast, de heer H. Peters, de heer H. Postma, mevrouw D.R. Rooseboom, mevrouw A.M. Steegstra, mevrouw L.A. van Steenis, de heer en mevrouw C.B. Visser, de heer L.A.M. Vlaar, de heer mr. I.H.J.M. van Waesberghe, de heer L.F. van Wely, mevrouw mr. J.M. Ytsma, de heer drs. P. Zwartkruis, mevrouw J.M. van Zweden-Kortenbach en mevrouw A.S. van Zwieten-van Brunschot.

Het bestuur van Die Haghe is als volgt samengesteld:

Voorzitter
mr. H.C. Grootveld

Secretaris
drs. J. Zwaanswijk

Penningmeester
ir. E.B. de Vries

Leden
hr. C.J.M. Burger
drs. L.A.F.H. van Tilborg
mw. drs. J.M. de Vries
mw. E. Zantvoort

Secretariaat
Sonoystraat 51
2581 VJ Den Haag
e-mail: secretaris@haagsegeschiedenis.nl

Financiën
Storting op giro 71791
(IBAN: NL49 INGB 0000 0717 91)
t.n.v. Geschiedkundige Vereniging Die Haghe

Info ledenadministratie en opgave nieuwe leden
ir. E.B. de Vries
Margrietstraat 9
2555 PT Den Haag
ebdevries@xs4all.nl

Redactieadres Ledenbericht
Balistraat 32
2585 XT Den Haag
e-mail: michielvdmast@gmail.com

Redacteur Ledenbericht
drs. W.M. van der Mast

Website Die Haghe:
www.haagsegeschiedenis.nl

Jaarboek Die Haghe
Voor aanwijzingen auteurs en inzenden van kopij:
V.L.C. Kersing, Dienst Stadsbeheer Afdeling Archeologie, Postbus 12651, 2500 DP Den Haag, tel. 070-3536633, e-mail victor.kersing@denhaag.nl

Contributie/Opzegging
Bij opzegging van het lidmaatschap in de loop van het verenigingsjaar blijft de contributie voor dat jaar verschuldigd. Zie Statuten op website Die Haghe.